

CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS CHRONION

LIBER TERTIVS.

CVI HAEC INSUNT:

De suspirio, siue anhelitu, quem Graeci asthma uocant,

De stomachicis,

De phagedæna.

De icorosis, quos Graeci epaticos uocant.

De aurigine, siue arquato morbo, quem Graeci icteron uocant, Latini uulgo morbum regium.

De lienicis, quos splenicos appellant.

De cachexia.

De nutrimenti cessatione, quam Graeci atrophian uocant.

De hydrope,

ἄσθμα.

φάρμακα.

ἡπατικοί.

ἰκτερός.

σπληνικοί, καὶ
σπληνικοί.

καχεξία.

ἀτροφία.

ὕδρωψ.

Secundo libro Tardarum passionū, quo paralyticae passionis, & canini raptus, & auriculæ doloris, atq; fluentis humoris, & apprehensionis sensus, quā Graeci catalepsin appellāt, & uocis amputationis, & influxionis, quā catarrhon uocant, & tussiculæ, & sanguinis fluoris, & phthysicæ passionis tradidimus curationem; nunc cæterarum prosequimur ex ordine disciplinā.

DE SVSPIRIO, SIVE ANHELITV, QVEM GRAECI ASTHMA VOCANT. CAP: I.

Nhelatio, siue suspirium ab accidenti nomen sumpsit. Vocatur præterea secundum aliquos spirationis difficultas, quā Graeci dyspnœan uocāt, siue orthopnœan: siquidē sese præfocati sentiant cum iacuerint ægrotantes, atq; erecti facilius spirēt. Idē, ut alij dicūt, cōtrario uocabulo suæ uirtutis nomē accepit: Nam cum sui ratione conuertat ac deprauet tanquā corrigat orthopnœa nuncupatur, quam nos spirandi dicere

δυσπνοία.
ὀρθοπνοία.

correctionem poterimus: Multa enim contrariæ interpretationis uocabulū su mperant, ut fella, quæ Graeci glycea uocant, uelut dulcia, cum sint amarissima. Grauat autē atq; premit hæc passio magis mulieribus uiros, & iuuenibus senes, atq; pueros, & durioribus natura corporibus teneriora, hyberno atq; nocte magis, quā die uel æstate; in quibusdam ex initio generatur; in quibusdam perfectis irruit passionibus: Sed magis ex profundo frigore sequitur patiētes spirationis difficultas, & frequenter natura celerior magis quā tarda. Item præfocationis sensus secundum thoracem, atque grauedo, & feruor igneus. Item enteron ad superiora conductio, & cum passio uehementescere cœperit, stridor atque sibilatio pectoris cum uocis debilitate. Tum extensio colli atque uultus cum rubore, & oculorum suspenso attentu, & iacēdi potestas schemate supino, tussicula nunc arida, nunc uirida, cum sputis tenuibus & spumosis, aut crassis & uiscosis, & sudoribus, & colore morbidō, atque pulsu humili. At si grauior impetus superpositionis fuerit, ora ægrotantiū liuescunt; & quidē excluso per nares humore mucilento releuantur, atq; præfocationis carent metu: quod non aliter cedit, etiā si super oculos lachrymarum fuerit fluor. Variantur autē tempora passionis superpositionibus & lenimentis, & nunc limpida atq; syncretis, nunc

Fella

γλυκία.

ἕντερον.

Cris, nunc sordidis, & passionis tractibus implicatis, ut etiam tunc leuis difficultas inspirationis inesse uideatur: quæ facile prodetur, si ægrotantes itinere ascensibili gradiantur, atq; ocyus pergant: uel indigestione, aut usu uenero affecti, uel frigore, atq; puluere, siue fumo grauentur. Differt autem hæc passio à peripleurmonia, quod neque cum febribus necessariò fiat, & semper tarda esse uideatur. Item secundum aliquos discernitur ab orthopnoea: siquidem hæc cum stridore atq; præfocatione asperetur: Orthopnoea uero cum thoracis euerfione atq; singultu, aliquando etiam cum sanguinis fluore. Item secundum aliquos magnitudine discernitur: Vehementem enim dicunt orthopnoeam supradictis passionibus. Sed est melius, ut uno atq; generali concursu passionum potentiam iudicemus, ut nunc uehementem passionem dicamus, & magis accessionis tempore, nunc leniore & magis dimissionis tempore. Est autem passio strictura, quapropter conuenit, ut mox corpus inuasert, siue cum repetendo superpositionem asperauerit, iacere ægrotantes altioribus stramentis, thorace atq; capite subleuato, loco lucido atq; calido, mediocriter adhibita requie, & abstinentia cibi usque ad tertium diem. Et si uires permiserint, pectus tegendum lana, atq; fouendum oleo dulci calido: adhibita quoq; articulorum blanda calidarum manuum fricatione, ut etiam tenendo medeamur teporibus ad motis tempore quo accessio uehementescit, & cucurbitæ lenissimis raptibus detrahenda. At si præfocatio coegerit, & uires permiserint ægrotantis, adhibenda phlebotomia, & diatrixi tempore unctioe antecedente forbilis atq; calidus, & uarius in dimissione offerendus cibus, atq; alternis diebus, donec passio declinet. Sin uero imbecilles uiribus fuerint ægrotantes, diurnis diebus dabimus cibum: sed ea die qua abstinere oportuerat, paruum: Ea uero qua dare licebat paulo, plurimum. Sin uero officium non agnouerit, simplex clyster adhibendus, & ante cibum mulsæ ex melle despumato duo uel tres cyathi præbibendi. Tunc cataplasma laxatiuum, atq; cucurbita cum scarificatione adhibenda thoraci, & in utraq; scapulas, ac magis paulo inferioribus locis, quo sine ulla quassatione partium eius raptus efficiatur. Tum uaporatio spongiarum, atq; cerotarium, & malagma quod diachylon appellant, uel mnaseum: Atq; ita lauacrum, & uinum, & uarius reddendus cibus. In lenimento uero si corpus passio tardauerit, erit adhibenda resumptio, gestatione, uocis exercitio, deambulatione, unctioe, fricatione, corporis retento spiritu: tum lauacrum, atq; cibus ex pulmentis mediæ qualitatis: Dehinc ad recorporatiuam curationem transeundum. Adhibenda drimyphagia, atque cæterarum transitus mutationum, quas sæpe cyclos ordinantes docuimus. Tum etiam ex radicibus uomitus, uel si passio coegerit, etiam helleboro prouocatus. Iubemus præterea acetum scilliticum ægrotantes ante cibum sorbere, uel cum aceto nitrum, siue laser, aut hyssopi decoctionem cum fico contritum, uel nucleo pineo, quem Græci pityda uocauerunt admixto mulso, Item abrotanum tritum cum sulphure, atq; aceto ex mulso confecto, uel urticæ semine, aut radicum, & horum similitium electariorum, ut est melli admixta resina terebinthina, aut cartamum, quod nasturtium uocamus, aut sesamum, cum aloë, & amygdalis amaris. Aliquando etiam pipere, uel oui uirello: Vel illud electarium quod diascyllis appellamus, cuius confectioem de Medicaminibus scribentes tradidimus. Tum etiam cucurbitæ recorporatiuæ adhibenda thoraci, atq; interscapulo: Dehinc dropax, paroptefis, heliosis, sinapismum, acopa, recorporatiua malagmata, ut est diadaphnidon, uel dialoë, uel diaeuphorbio: Dehinc nauigatio atq; peregrinatio terrena, & potio theriacæ antidoti, & aquarum naturalium usus, quarum præstant in Italia

περιπλευμονία.

μαλαγμ
διεχυλον
μνάσεον.

πίτυδα.

CEROSION

DE STOMACHI

Pare corpus que
ne omis stomachi
in ex multum craco
atq; corporis uentris
ia Plurimique singula
runt. Nunc de stomachi
curatio. Si debilitat, si horore
no libet. Tertium pylorum debilitat
curatioem. Secundo uero uentris
dian curatioem separant. Tertio
libet uentris de curatioem dicit
more diantia curatioem dicit
horum. Si conuulsioem uentris
Antecedentes causa que uentris
bus generandis communes esse
pari uentris uentris, si pe
dicamini uentris. Sequitur
tempore a uentris, uentris
curatioem uentris, qui magis medi
uulgata, iactio uentris, siue
uentris, pullus parus, etc. iactio
uentris appetitus: Tum conuulsio
uentris uentris uentris, etc.
de uentris, siue conuulsio, uentris
uentris, siue uentris uentris, etc.
uentris uentris uentris uentris

A Ita cotylis appellata, siue albæ, uel nepesine. Tum etiam cataclysmus, hoc est, aquarum illisio superne, iisdem locis qui patiuntur: Vtilis denique maritima, & plurima mare tenus conuersatio, atque consuetudo frigidi lauacri, quam psichrolusian appellant. Aliqui autem aduersarum sectarum principes etiam dauco cum aceto & melle ægros potauerunt, siue iri cum mulso, & uentrem plurimum deduxerunt, dando de diagridio, quod scammonian Græci appellant, obolos tres, cum duplici pondere aloës siue hieræ, quam catarticam uocant, uel ammoniaci salis obolum, siue opoponacis simile pondus, uel cneoron, aut polion herbam, uel peplion, aut calchanthum, uel rapsian, aut asininum lac, & castoreum, non solum lenimenti tempore, sed etiam in augmento, siue superpositione passionis. Alij uero etiam uentrem thoracem, uel caput crediderunt. Themison quoque secundo libro Tardarum passionum in quibusdam eisdem compeccasse uidentur, cum plurimum uentrem depurgandum credidit ex diagridio, atque in ipsa accessione. Utitur præterea constrictiuis, atque hijs acrioribus, & imperat dari tapersæ succum cum opoponace, aut sagapeno, ex quibus stomachus necessario uexatur. Hic denique erit memorandum, quia potis medicaminibus non sine cautionibus utendum est, ut neque eorum plurima satietate uexandi ægrotantes. Idem in impetu uel asperitate passionis recorporatiua adiutoria prohibenda: Erit enim cœnoteta consideranda, qua facile medicamina qualitatis ratione accedente correctius approbamus.

Balneum in Italia.

Λοιότις.

DE STOMACHICIS.

CAP: II.

στομαχική.

B Parte corporis quæ patitur stomachica passio nomen accepit, sed non omnis stomachi querela illico passio nuncupatur, nisi fuerit ex multorum concursu signorum, & perseverantia confecta, atque corporibus tardans reperendo superpositionibus lenimentum. Plurimi igitur singulatim speciales curationes eius tradiderunt: Nunc de stomachi duritia dicentes, nunc de uentositate, de reumatismo, & debilitate, & horrore ciborum, & fastidio. Themison quoque primo libro Tardarum passionum solutionem circa stomachum, quam appellauit reumatismum, secundo libro uentositatem. Item Theffalus secundo libro regulari curationem separauit soluti stomachi atque inflati. Nos uero communiter sub una propositione de omnibus dicere curabimus, qua uentositatem uel ex tu more duritiam confectam stricturæ iungimus: Fastidium uero, siue horrorem ciborum, & corruptionem ambigam utrisque principalibus passionibus subijcietes. Antecedentes causæ quæ stomachi passionem faciunt, cæteris quoque passionibus generandis communes esse probantur, sed magis ista iugis indigestio parit, siue post cibum gemitus, & perfrictio profunda: Item molestudo & medicaminis insueti potatio. Sequitur autem in passione constitutos accessionis tempore animi defectio, articularum frigidus torpor, aut uariatus per membra acrior naturali feruor, qui magis medias teneat manus: tum roscidus sudor, & animi angustia, iactatio, anxietas, siue concatenatio mentis, & desponsio, coloris mutatio, pulsus paruus, celer, imbecillus, corporis tabes, cibi fastidium, uel maior ciborum appetitus: Tum corruptio acceptorum cum acore in bromosam uel fumosam transeuntium qualitatem. Quibusdam etiam uocis amputatio, & dentium confrictio, siue concubitus, inseparabilis capitis grauedo, aurium tintus, & quibusdam sitis insatiabilis: cum in accessu tumor maior fuerit exciatus, oris siccitas, & saltus sub præcordiorum partibus: Tum dolor in eadem parte, aut

Themison.

ἰσχυροσμοί.

G te, aut